

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на **Калин Димитров Каралеев** за присъждане на образователната и научна степен **“Доктор”**, Нов български университет, F15470

от доц. д-р **Момчил Любенов Георгиев**, Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, Научна област: Изкуства. Шифър 8

Тема на дисертацията: **„Звукът в киното и телевизията. Съвременни тенденции и реализация в България”**

В изпълнение на заповед 3-РК-98/6.12.2017 на Ректора на Нов български университет проф. д-р Пламен Бочков

1. Актуалност и значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Самото заглавие на представения труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на докторанта **Калин Каралеев** показва широкия обхват на изследването, в което се преплитат описателно-историографският и приложният подходи. С оглед на все по-масовото навлизане на практиката на триизмерния звуков формат, предложеният труд е навремен и необходим. **Темата е актуална, дисертабилна и текстът има приносни моменти.** Скрупульозният преглед на историческото и технологично развитие на звукозаписа и звука в киното, дава солидна основа за изследване и развитие на труда, „родната картинка“ в разглежданата проблематика е от особена ценност..

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Докторантът като цяло е успял да дефинира конкретни задачи, чието изпълнение води до постигането на поставената цел: *„да очертае възможно най-ясно новите творчески хоризонти, които (триизмерното стереофонично възпроизвеждане) разкрива“.* Интересът към всички новопоявяващи се звукови

формати се повишава в целия свят, а същевременно научните, историческите, теоретичните и техническите проблеми на това разпространение са слабо осветлени въпреки новите информационни и комуникационни технологии. **В този смисъл могат да се открият солидната подготовка на кандидата и приносите на настоящото изследване в няколко различни аспекта.**

3. **Познаване на проблематиката. Структура на работата.**

Очевидно дисертантът Калин Каралеев дълбоко **е запознат** с проблемите, формулирани в дисертационния труд. От една страна, това е видно в текста от направения от него обстоен исторически преглед и анализ със задълбоченото изследване на историческото развитие на звука в киното и телевизията, от друга - видни са и неговите познания в областта на новите технологии и последните използвани звукови формати. Това му позволява да пише на професионален език и да прави релевантни изводи на база на събрания и описан в текста материал. Прави сериозно впечатление и един богат обем от литература и източници, които са използвани на три езика.

За това ясно говорят и количествените характеристики на предложения труд - той се състои от **увод, четири глави** със съответните подзаглавия, **пета глава**, съдържаща **шест интервюта** с изявени тонрежисьори и заключение, в общ обем от 153 стр. и седем страници библиография от 80 заглавия на български, английски и немски езици, включително и публикации в интернет. Съдържа относително богат илюстративен материал, схеми и примери, както и 90 пояснения и бележки под линия.

В **Увода** накратко се разглежда дозвуквата епоха на киното – немият филм, и първите прояви на звука в киното.

Първа глава е изключително коректно и много ценно проследяване в исторически и технологичен план на различните звукови формати от 30-те години на миналия век, до всички разновидности на долбито и стереото, стигали и до нас. Специално внимание се отделя на водоразделния филм в историята на киното,

след който звукът добива ново художествено-изразно значение – „Фантазия“ на Уолт Дисни от 1940 г..

Втора глава е посветена на електроакустичното възпроизвеждане на звукови картини в кинотеатри и домашна среда. Взаимообразните аспекти на връзката между физиологичното и субективно възприятие и технологичните характеристики са добре изяснени.

Докато **Трета глава** разглежда съвременните звукови формати, **Четвъртата приносна глава** разкрива новите творчески възможности на работа при използване на триизмерни звукови формати.

В следващия раздел на дисертацията са също така приносните интервюта по засегнатата в труда проблематика с изтъкнати звукови дизайнери – шест на брой: **Ивайло Нацев, Александър Симеонов, Йонко Попов, Йордан Томов, Валери Мацанов и Пламен Кацарски.**

В **Заключението** се правят изводи за дисертационния труд и се дават приносите, които са довели до едно ново третиране и авторов прочит на проблематиката.

4. Научно-приложни приноси на дисертационния труд

Горепосочената задълбочена изследователска работа е осигурила на дипломанта богат исторически и емпирично-технологичен материал за сравнителен анализ, както и база за надграждане със свои заключения, изводи и препоръки. Тъй като съм до голяма степен съгласен със самооценката на приносите на докторанта, тук донякъде ще ги повторя, но и със свой оценъчен елемент:

1. Като основен принос на изследването бих изтъкнал това, че то е първото комплексно изследване у нас с хронологичен преглед на развитието на звуковите формати в киното и телевизията от гледна точка на стереофоничното възпроизвеждане.

2. Извършено е първо по рода си изследване на българската звуорежисьорска практика в киното и телевизията.

3. Сравнени са слуховите възприятия в естествени условия и при употреба на електроакустична система, като е направена категоризация на отделните видове електроакустично възпроизвеждане.

4. Разгледан е подробно стереофоничния ефект. Коментирани са различни позиции на две или повече озвучителни тела, включително при разположение в медианната равнина.

5. Очертани са разликите между електроакустично възпроизвеждане на звукови картини в кинотеатри и домашни условия. Изведени са по-съществените изисквания на международните норми, регулиращи просвирването на звуков материал в тези две среди.

6. Анализирана е ролята на файлово-базираната прожекция за общото развитие на филмопроизводството. Коментирани са промените не само при крайното разпространение на продукта, но и в контекста на цялостната производствена верига.

7. Представени са новите триизмерни звукови формати Dolby Atmos и Audio 3-D, като е направено теоретично сравнение между тях. Коментирани са техните положителни качества, както и някои възможни слабости.

8. Разгледани са отделните елементи на филмовия микс и са подчертани преимуществата на новите триизмерни звукови формати за всеки един от тях.

9. Предложени са нови творчески похвати при записа на материал, предназначен за възпроизвеждане чрез триизмерна звукова система. Коментирани са някои възможни триизмерни микрофонни постановки и опасностите от изкривяване на картината. Посочени са и възможните алтернативи при постпродукционна обработка.

10. Събраният от интервюта с изтъкнати професионалисти материал има принос за обобщаване на професионалните проблеми на тонрежисьорите у нас и е добра основа за анализ и бъдещи изследвания.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите са общо 7 (приемлив брой във връзка със защитата на дисертация), като три от тях на научни форуми, а останалите в интернет издания.

6. Препоръки

Препоръката ми е за незначителна текстова обработка на труда в насока да бъде издаден в бъдеще като ценно учебно помагало и четиво за професионалисти, фенове на качествения звук и меломани. Положеният труд и постигнатият резултат определено заслужават това.

7. В заключение

Дисертационният труд съчетава теоретически и практически аспекти в областта на звука и звукозаписа в киното, телевизията и домашната среда, показана е професионална компетентност от страна на докторанта, текстът отговаря на изискванията за дисертационен труд, има приносни моменти и голяма част от неговите изводи биха могли да имат практико-приложен характер.

Предвид гореизложеното считам, че представеният дисертационен труд дава реално основание с пълната си увереност да предложи на почитаемото научно жури да присъди образователната и научната степен **„доктор” на г-н Калин Димитров Каралеев.**

Доц. Д-р Момчил Георгиев

29.01.2018